

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław TROCIUK

Warszawa, 24 lutego 2010 r.

RPO-111649-VII-7004.2/92/MM

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
płk Kajetan Dubiel
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej
Warszawa

hamonizmy Biurze Dyrektorskie

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się z pismem z dnia 24 kwietnia 2009 r. Pan B. P. s. Stefana, przebywający wówczas w Zakładzie Karnym w Kamińsku [dalej ZK lub Zakład]. Wnioskodawca zarzucił, iż aby porozumieć się telefonicznie z obrońcą musi występować do dyrektora jednostki penitencjarnej o zgodę, a porządek wewnętrzny ZK w Kamińsku nie zawiera w takim przypadku odstępstwa od zasady kontroli rozmów telefonicznych skazanych (art. 90 pkt 9 kodeksu karnego wykonawczego [dalej k.k.w.]). W piśmie osadzony podniósł również, że rozmowy telefoniczne z podmiotami, o których mowa w art. 8 § 3 k.k.w., są limitowane co do długości ich trwania, jak i częstotliwości z jaką można je wykonywać, bowiem w porządku wewnętrznym nie ma w tej sprawie żadnych dodatkowych regulacji i obowiązują ogólne zasady prowadzenia rozmów telefonicznych przez skazanych.

Analiza tekstu porządku wewnętrznego Zakładu Karnego w Kamińsku (§ 16 - godziny, czas trwania i miejsce korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych) wskazuje, iż rzeczywiście w dokumencie tym nie ma żadnych szczegółowych regulacji dotyczących prowadzenia rozmów telefonicznych z podmiotami, o których mowa w art. 8 § 3 k.k.w.

W wyjaśnieniach przesłanych do Biura RPO, Dyrektor Zakładu Karnego w Kamińsku poinformował, iż skazany B. P. nie przedłożył żadnego dokumentu potwierdzającego ustanowienie adwokata. Natomiast w wypadku realizacji rozmów z podmiotami, o których mowa w art. 8 k.k.w., nie stosuje się zapisów § 16 porządku

wewnętrznego z uwagi na prawo skazanego do swobodnego porozumiewania się z w/w podmiotami, w tym z obrońcą.

Opisany powyżej przypadek nie jest jednak odosobniony, gdyż podobne zarzuty, obrazujące trudności w prowadzeniu rozmów telefonicznych z podmiotami, o których mowa w art. 8 § 3 k.k.w., podnoszą w pismach także inni skazani. Dlatego też problem ten jest również przedmiotem szczególnej uwagi podczas wizytacji zapobiegawczych Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Zebrane dotychczas doświadczenia prowadzą do wniosku, że kodeksowa regulacja rozmów telefonicznych z podmiotami, o których mowa w art. 8 § 3 k.k.w., jest niewystarczająca i powinna zostać sprecyzowana w porządkach wewnętrznych jednostek penitencjarnych.

Art. 102 pkt 7 k.k.w. przyznaje skazanemu prawo do komunikowania się z obrońcą i pełnomocnikiem. Prawo do swobodnego porozumiewania się (komunikowania) z obrońcą (pełnomocnikiem) obejmuje przede wszystkim wolność od reglamentacji w zakresie częstotliwości kontaktów oraz poszanowanie tajemnicy (por. Z. Hołda, K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Wyd. Arche, Gdańsk 2005, s. 95). Tak jak nie reglamentuje się czasu widzenia z podmiotami o których mowa w art. 8 § 3 k.k.w. (por. art. 105a § 9 k.k.w.) tak analogicznie nie można reglamentować czasu rozmów telefonicznych z tymi podmiotami, bowiem takie działanie byłoby nie do pogodzenia z normą art. 102 pkt 7 k.k.w. Zakaz kontroli rozmów telefonicznych z obrońcą lub pełnomocnikiem wynika natomiast wprost z dyspozycji art. 8 § 3 k.k.w.

Problem ten znajduje również swoje odzwierciedlenie w dokumencie - Zalecenia Rec (2006)2 Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych. Zgodnie z regułą 23.4, *konsultacje oraz inna komunikacja, w tym korespondencja na tematy prawne pomiędzy więźniami a ich pełnomocnikami jest poufna*.

Porządki wewnętrzne zdecydowanej większości jednostek penitencjarnych nie określają procedury realizacji prawa do kontaktów z tymi podmiotami. Nie wskazują one chociażby, jak dokumentować fakt ustanowienia pełnomocnika, jak będzie inicjowane połączenie z tymi podmiotami, jak będzie realizowane prawo skazanego do prowadzenia tej rozmowy bez kontroli administracji (w skargach osadzeni podnoszą, iż rozmowy są kontrolowane przez obecność funkcjonariusza SW po nawiązaniu połączenia), kiedy skazany będzie mógł przeprowadzić rozmowę po zasygnalizowaniu takiej potrzeby, itd.

Tymczasem właściwe wypełnianie normy zawartej w art. 8 § 3 k.k.w. służy wykonaniu prawa do obrony, zagwarantowanego w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP. Ograniczanie możliwości telefonicznego kontaktowania się z podmiotami, o których mowa

w art. 8 § 3 k.k.w. może to prawo naruszać. Odmienne stanowisko prezentuje jednak S. Lelental, który wypowiada się o tej formie porozumiewania następująco, cyt. „pozostaje ona alternatywnie z formą porozumiewania się za pomocą korespondencji, co oznacza, że nie będzie można uznać jako ograniczenia prawa do obrony brak możliwości porozumiewania się telefonicznego” (S. Lelental, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2001, s. 69). W mojej ocenie, pogląd ten nie zasługuje na akceptację, gdyż ustawodawca dopuszczając tę formę porozumiewania się, nie wskazał na ustawowe ograniczenia w jej stosowaniu wobec skazanych.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 z późn. zm.) zwracam się do Pana Dyrektora o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie.

Z poważaniem

